

ÖYS'YE KATILAN ADAYLARIN TERCİHLERİNDEKİ DEĞİŞMELER: 1987 ÖNCESİ VE SONRASI

Dr. A. Ata TEZBAŞARAN(*)

Türkiye'de ortaöğretimden yükseköğretime geçişte 1981 yılından bu yana iki aşamalı merkezi sınav sistemi uygulanmaktadır. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yürütülen Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (ÖSYS), yükseköğretim programlarına bu programları tercih eden adaylar arasından başarılı olma olasılığı en yüksek olanları seçerek yerleştirme amacını gütmektedir (Özçelik,1982). Bu sistemde, sınavın birinci aşaması Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) adıyla esas itibariyle seçme amacına, ikinci aşaması ise Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) adıyla seçme ve yerleştirme amacına yöneltilmiştir. ÖSS'de tüm adaylara uygulanan test, adayların Türkçeyi kullanma ve sosyal bilimlerdeki temel kavram ve ilkelerle düşünme güçlerini yoklamayı amaçlayan sözel bölüm ile sayısal ilişkilerden yararlanma ve fen bilimlerindeki temel kavram ve ilkelerle düşünme güçlerini yoklamayı amaçlayan sayısal bölümden oluşmaktadır. Sınavın birinci aşaması sonunda her aday için sözel ve sayısal olmak üzere iki puan hesaplanmaktadır (ÜSYM, 1980). Bu sıralamada üstte yer alan adaylardan başlanarak, yerleştirilecek olan aday sayısının en az iki katı kadarı seçilerek sınavın ikinci aşamasına çağrılmaktadır. 1982 ve daha sonraki yıllarda ÖSS puanının hesaplanmasında, büyük ağırlık bu iki puana paylaştırılmış olmak üzere, ortaöğretim başarı ölçüsü de dikkate alınmaya başlanmıştır.

ÖSYS'nin ikinci aşamasında adaylara, ortaöğretim düzeyindeki derslerle ilgili öğrenmelere dayalı sorulardan oluşan beş ayrı test uygulanmaktadır. Bunlar matematik, fen bilimleri (fizik, kimya, biyoloji), Türkçe ve edebiyat, sosyal bilimler (tarih, coğrafya, felsefe grubu dersleri) ve yabancı dil (Almanca, Fransızca ve İngilizce) testleridir (ÜSYM, 1980). Sınavın ikinci aşaması sonunda 1987'den önce bu beş testten elde edilen puanlarla birinci aşama puanı ve ortaöğretim başarı ölçüsü farklı biçimlerde ağırlıklandırılarak her aday için yedi, 1987 ve sonrasında ise adayın tercihlerine bağlı olarak bir aday için en çok altı değişik ÖYS puanı elde edilmektedir. Sınavın ikinci aşamasına katılan adaylar, bu puanları ile tercihleri göz

(*) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

önünde tutularak yükseköğretim programlarına yerleştirilmektedir. Bu sırada adayların, giriş koşullarını karşılayabildikleri en yüksek tercihlerine yerleştirilmeleri sağlanmaktadır. İkinci aşama sınavı sonunda hiçbir yükseköğretim programına yerleştirilmeyen adaylar da bulunmaktadır. Dolayısıyla, ÖYS ile yerleştirmenin yanı sıra seçme de yapılmış olmaktadır. Bir adayın herhangi bir yükseköğretim programına yerleştirilmesi sürecinde üç ayrı koşul grubunun sağlanması söz konusudur. Bunlardan birincisi, adayın yükseköğretim programları ile ilgili tercihleridir. İkincisi, yükseköğretim programlarının belirlediği koşullardır. Bunlar, bitirilen ortaöğretim programı türü (lise, meslek lisesi, bunlardaki kollar), cinsiyet, seçme ve yerleştirmede kullanılacak puan türü, alınacak öğrenci sayısı vb. ile ilgili sınırlamalardır. Üçüncü gruptaki koşullar ise adayın sınav sonunda aldığı puanların, onu, diğer adaylar arasında getirdiği konumdur.

Bu sistemde adaylar kendi aralarında puan sırasına konmakta; seçme ve yerleştirmede, önceden belirlenmiş bir kesim noktası ya da noktaları kullanılmamaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere, bir adayın tercihleri arasında belirttiği bir yükseköğretim programına girebilmesi sadece onun puanına değil, programın kontenjanına ve o programı tercih eden adayların puanlarına da bağlıdır. Buraya kadar kısaca anlatılmaya çalışılan ve 1981 yılında uygulamaya konan iki aşamalı sınav sistemi, 1987 yılına kadar esas itibarıyla ilk kurulduğu şekliyle işletilmiştir. Bu süre içinde sadece ortaöğretim başarı ölçüsünün de test puanlarına ek bir yordayıcı olarak dikkate alınması yoluna gidilmiştir.

Çok değişik ortaöğretim programlarından gelen adayların yine çok değişik yükseköğretim programlarına yerleştirilmelerinde kullanılan sınavın çeşitlendirilmesi amacıyla, (1) sistemi oluşturan iki basamağın ayrı sınavlar olarak düşünülmesi ve (2) ikinci basamak sınavının değişik yükseköğretim programlarına daha uygun düşecek biçimde çeşitlendirilmesi önerilmiştir (Özçelik, 1986). Sınavın ikinci basamağında, kendi içlerinde de eğitim olanakları açısından çeşitlilik gösteren 25 değişik lise ve lise dengi meslek okulunda uygulanan 77 dal programından gelen adaylar arasından, yine eğitim olanakları bakımından kendi içlerinde de değişiklik gösteren 65 değişik yükseköğretim programına seçme ve yerleştirme yapılmaktadır. Sınavın ikinci basamağı, 77 çeşit ortaöğretim programının her birinden 65 çeşit yükseköğretim programının her birine öğrenci seçme ve yerleştirmede uygun bir araç olma durumundadır. Diğer bir deyişle, ÖYS sonuçlarına dayanan ve çeşit sayısı 5005'e (77x65) yaklaşan seçme ve yerleştirme kararlarının tümünün tatmin edici düzeyde isabetli (geçerli) kararlar olması beklenmektedir (Oral, 1985).

1987'deki çeşitlendirmede tutulan yol, ikinci basamak sınavı içinde, adaylara sadece girmek istedikleri yükseköğretim programı grubuyla yakından ilgili testleri cevaplama olanağının verilmesidir. Yükseköğretim programlarının bu programlarda başarı sağlayabilmek için ortaöğretim yıllarında kazanılmış olması beklenen önkoşullar bakımından bu derece çeşitlilik göstermediği gerekçesiyle, her

ortaöğretim programından her yükseköğretim programına geçişin ayrı bir sınavla düzenlenmesi derecesinde bir çeşitlendirme gereksiz görülmüştür (Oral, 1985). Bir başka deyişle, ikinci basamak sınavının, öğrenme ile ilgili önkoşullardaki benzerlik açısından oluşturulabilecek yükseköğretim programı gruplarından her biri için değişik bir sınava olanak verecek ölçüde çeşitlendirilmesi yeterli bulunmuştur. Böylece, yükseköğretim programları, öğrenme ile ilgili önkoşullardaki benzerlikleri bakımından, üç ana grupta toplanan altı alt gruba ayrılmıştır. Buna göre, yükseköğretim programlarına girmek isteyen adaylara uygulanacak testler ve bu testlerin puan hesabına yaklaşık katılma oranları Tablo 1'de gösterilen şekli almıştır (ÖSYM,1986).

Tablo 1 : İkinci Basamak Sınavında Uygulanacak Testler ve Bu Testlerin Puan Hesabına Yaklaşık Katılma Oranları

ADAYIN TERCİH ALANI		Puan Türü	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ANA GRUP	ALT GRUP		Matematik	Fen Bilimleri	Türkçe	Sosyal Bilimler	Yabancı Dil
A. FEN VE MÜH. BİLİMLERİ	1. Fen Bilimleri	F	% 30	% 50	% 20	*	*
	2. Mühendislik Bilimleri	M	% 50	% 30	% 20	*	*
B. İKTİSADİ VE SOS. BİLİMLER	1. İktisadi Bilimler	TM	% 40	*	% 40	% 20	*
	2. Sosyal Bilimler	S	% 20	*	% 30	% 50	*
	3. Dil ve Tarih	TS	*	*	% 40	% 40	% 20
C. YABANCI DİLLER	Modern Diller	D	*	*	% 20	% 20	% 60

ÖYS içinde, Tablo 1'de gösterilen ana gruplardan her birinde yer alan yükseköğretim programlarına girmek isteyen adaylara, bu program gruplarıyla yakından ilgili testlerden oluşan ayrı bir test bataryası uygulanmasının adayları, tercihlerini sözü edilen ana gruplardan birinde yer alan yükseköğretim programlarında toplamaya sevk edeceği düşünülmüştür. Bir adayın tüm tercihlerini bir ana grup içinde yer alan yükseköğretim programları arasından yapması zorunlu değildir. Ancak, tüm yükseköğretim programı grupları ile ilgili test takımları aynı zamanda ve aynı süre içinde uygulanacağından tercihlerini bir ana grupta yer alan programlar arasından yapan adaylar sınavda üç test alırken, tercihlerini iki ya da daha fazla gruptaki programlar arasından yapan adaylar aynı sınav süresince dört

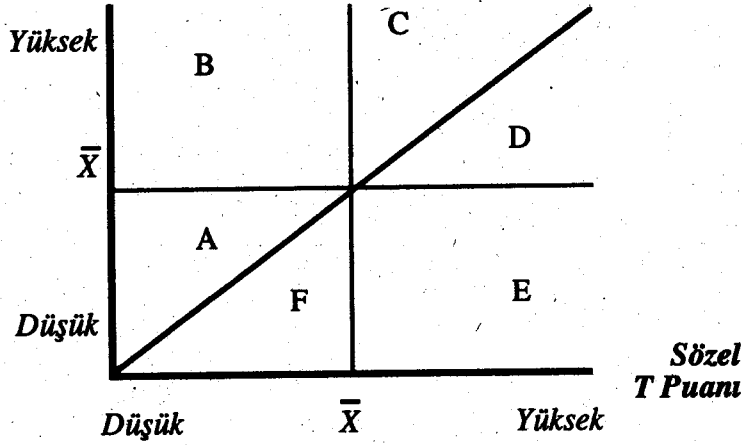
ya da beş test alma durumunda kalmaktadır. Tercihlerini bir ana gruptaki programlara toplamayan adaylar bu sınavda cevaplama süresi bakımından sıkıntı çekmekte veya testlerin bir kısmını daha yorgun olarak cevaplama durumunda kalmaktadırlar. Bu uygulamanın, adayları tercihlerini belirli bir ana grup içinde yer alan yükseköğretim programlarıyla sınırlandırmaya sevk etmesi beklenmektedir (Özcelik, 1986).

Bir başka deyişle ÖYS'de testlerin gruplanmış olmasıyla, ÖSS'deki sözel ve sayısal puanları hakkındaki bilgilerden de yararlanarak adayların daha akılcı tercihlerde bulunmaları yönünde bir değişme olması beklenmektedir. Bu araştırmanın amacı, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınav Sisteminde 1987 yılında yapılan değişikliklerden sonra adayların tercihlerinde ÖSS'deki sözel ve sayısal puanlarına uygun tercihler yapmaları yönünde bir gelişme olup olmadığını incelemektir. Bunun için yapılacak önce - sonra karşılaştırmaları, "öncesi" için 1983 - 1986, "sonrası" için 1987 - 1990; "genel" olarak 1983 - 1990 yıllarına ilişkin verileri kapsayacaktır.

Bu çalışmada, "Adayların ÖSS'deki sözel ve sayısal puanlarına uygun tercihler yapmaları yönünde bir gelişme" olup olmadığını belirlemek için, 1987 değişikliklerinden sonra, adayların ÖSS'de daha başarılı oldukları alanda tercihte bulunma oranlarının artmış olması beklenmektedir. Bu durumun incelenebilmesi için ÖSS'ye katılan ve geçerli tercihte bulunan adayların ÖSS'deki sözel ve sayısal testlerdeki doğru cevapları sayılarak sözel ve sayısal doğru cevap sayılarından oluşan puanları belirlenmiştir. Testlerdeki doğru cevap sayılarından oluşan bu sözel ve sayısal puanlar her bir yıl için T puanlarına çevrilmiştir. Daha sonra, her bir adayın sözel ve sayısal T puanları kendi içinde ve sınava girdikleri yılın ortalamalarıyla karşılaştırılarak adaylar gruplanmıştır (Bakınız Şekil 1). ÖSS başarısına göre bu yolla tanımlanan gruplar şöyledir:

- A. ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan düşük, sayısal puanı sözel puanından yüksek olanlar,
- B. ÖSS'de sayısal puanı ortalamadan yüksek, sözel puanı ortalamadan düşük olanlar,
- C. ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan yüksek, sayısal puanı sözel puanından yüksek olanlar,
- D. ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan yüksek, sayısal puanı sözel puanından düşük olanlar,
- E. ÖSS'de sayısal puanı ortalamadan düşük, sözel puanı ortalamadan yüksek olanlar,
- F. ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan düşük, sayısal puanı sözel puanından düşük olanlar.

**Sayısal
T Puanı**

Şekil 1: ÖSS başarı grupları

Bu gruplama işleminden sonra, tanımlanan gruplarda yer alan adaylara ait tercihlerin puan türlerine ve ana tercih alanlarına dağılışı incelenmiştir. Buna ilişkin bulgular, grup başlıkları altında aşağıda verilmiştir.

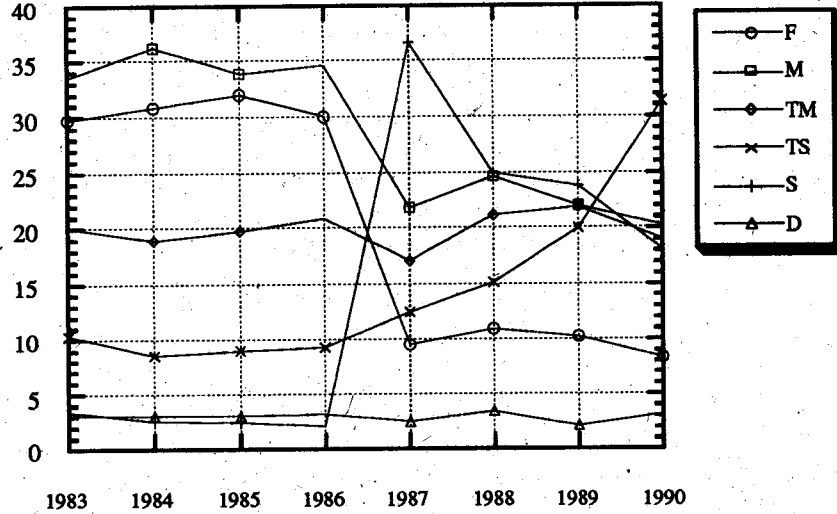
A Grubu

ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan düşük, sayısal puanı sözel puanından yüksek olan adaylara ait tercihlerin puan türlerine dağılışı Tablo 2 ve Şekil 2'de verilmiştir. Tablo 2 ve Şekil 2 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin 1987 öncesinde genel olarak, % 34.51'inin M, % 30.66'sının F, % 19.9'unun TM, % 9.27'sinin TS, % 3.04'ünün D ve % 2.6'sının S puanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 25.81'inin S, % 22.17'sinin M, % 19.78'inin TM, % 19.73'ünün TS, % 9.73'ünün F ve % 2.76'sının da D ağırlıklı puan türünden yapıldığı görülmektedir.

Bu grupta genel olarak 1987 ve sonrasında, öncesine göre, S puanından yapılan tercihlerin % 2.6'dan % 25.81'e ve TS puanından yapılan tercihlerin % 9.27'den % 19.73'e yükseldiği; buna karşılık, F puanından yapılan tercihlerin % 30.66'dan % 9.73'e, M puanından yapılan tercihlerin % 34.51'den % 22.17'ye düştüğü dikkati çekmektedir.

Tablo 2 : A GRUBU - ÖSS'de Sayısal ve Sözel Puanı Ortalamadan Düşük ve Sayısal Puanı Sözel Puanından Yüksek Adaylara Ait Tercihlerin Puan Türlerine Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	Önce	Sonra
F	29.79	30.82	31.99	30.03	9.53	10.90	10.23	8.27	30.66	9.73
M	33.45	36.16	33.87	34.55	21.83	24.62	21.98	20.24	34.51	22.17
TM	20.02	18.91	19.77	20.88	17.11	21.13	21.88	18.98	19.90	19.78
TS	10.34	8.52	8.97	9.26	12.46	15.10	19.99	31.35	9.27	19.73
S	3.34	2.57	2.40	2.08	36.59	24.88	23.79	17.99	2.60	25.81
D	3.03	3.00	2.97	3.17	2.45	3.35	2.09	3.13	3.04	2.76

Şekil 2 - A grubu

B Grubu

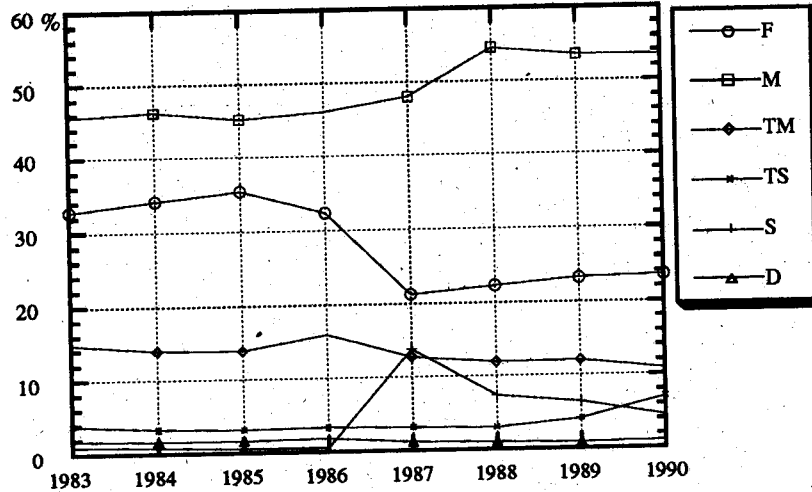
ÖSS'de sayısal puanı ortalamadan yüksek, sözel puanı ortalamadan düşük adaylara ait tercihlerin puan türlerine dağılışı Tablo 3 ve Şekil 3'te verilmiştir. Tablo 3 ve Şekil 3 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin 1987 öncesinde genel olarak % 45.76'sının M, % 33.67'sinin F, % 14.63'ünün TM, % 3.43'ünün TS, % 1.72'sinin D ve % 0.76'sının S puanından; 1987 ve sonrasında

ise genel olarak % 52.36'sının M, % 22.54'ünün F, % 11.81'inin TM, % 7.96'sının S, % 4.31'inin TS ve % 0.98'inin de D puanından yapıldığı görülmektedir.

Bu grupta genel olarak 1987 ve sonrasında, öncesine göre, S puanından yapılan tercihlerin % 0.76'dan % 7.96'ya, M puanından yapılan tercihlerin % 45.76'dan % 52.36'ya yükseldiği; buna karşılık F puanından yapılan tercihlerin % 33.67'den % 22.54'e, TM puanından yapılan tercihlerin % 14.63'ten % 11.81'e düştüğü dikkati çekmektedir.

Tablo 3 : B GRUBU - ÖSS'de Sayısal Puanı Ortalamadan Yüksek, Sözel Puanı Ortalamadan Düşük Olan Adaylara Ait Tercihlerin Puan Türlerine Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	YIL								Önce	Sonra
	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990		
F	32.79	34.10	35.41	32.37	21.20	22.25	23.24	23.49	33.67	22.54
M	45.60	46.24	45.19	46.00	47.97	54.58	53.51	53.39	45.76	52.36
TM	14.82	13.91	13.87	15.93	12.72	11.78	12.01	10.74	14.63	11.81
TS	3.93	3.30	3.18	3.32	3.18	3.01	4.05	6.99	3.43	4.31
S	1.04	0.80	0.64	0.58	13.75	7.37	6.33	4.37	0.76	7.96
D	1.79	1.62	1.68	1.77	1.15	0.98	0.83	0.98	1.72	0.98

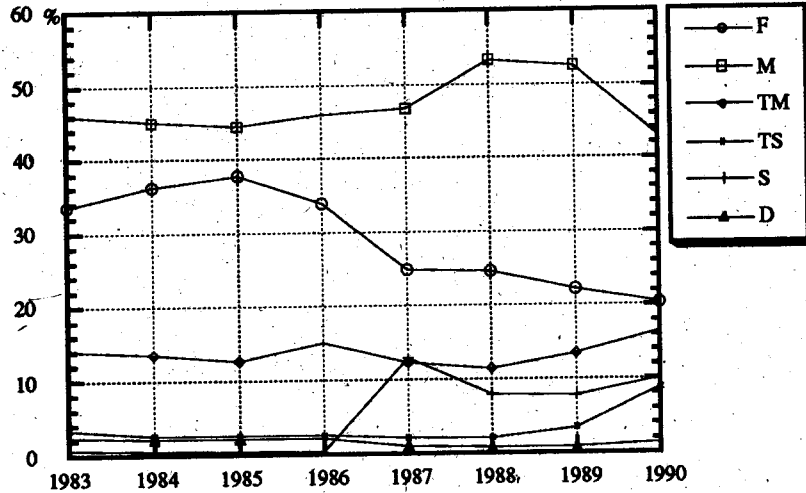
Şekil 3 : B grubu

C Grubu

ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan yüksek, sayısal puanı sözel puanından yüksek adaylara ait tercihlerin puan türlerine dağılışı Tablo 4 ve Şekil 4'te verilmiştir. Tablo 4 ve Şekil 4 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin, 1987 öncesinde genel olarak % 45.4'ünün M, % 35.34'ünün F, % 13.82'sinin TM, % 2.75'inin TS, % 2.16'sının D ve % 0.51'inin S puanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 48.9'unun M, % 23.02'sinin F, % 13.41'inin TM, % 9.61'inin S, % 4.08'inin TS ve % 0.94'ünün de D puanından yapıldığı görülmektedir.

Tablo 4 : C GRUBU - ÖSS'de Sayısal ve Sözel Puanı Ortalamadan Yüksek, Sayısal Puanı Sözel Puanından Yüksek Olan Adaylara Ait Tercihlerin Puan Türlerine Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	PUAN									Önce	Sonra
	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990			
F	33.54	36.19	37.74	33.88	24.91	24.67	22.16	20.36	35.34	23.02	
M	45.95	45.07	44.51	46.08	46.79	53.31	52.54	42.98	45.40	48.90	
TM	14.06	13.51	12.65	15.05	12.31	11.38	13.45	16.50	13.82	13.41	
TS	3.41	2.59	2.51	2.48	2.12	2.03	3.37	8.80	2.75	4.08	
S	0.69	0.53	0.45	0.37	12.86	7.84	7.71	10.05	0.51	9.61	
D	2.33	2.08	2.11	2.11	0.99	0.74	0.74	1.29	2.16	0.94	

Şekil 4 : C grubu

Bu grupta genel olarak 1987 ve sonrasında, öncesine göre, S puanından yapılan tercihlerin % 0.51'den % 9.61'e, M puanından yapılan tercihlerin % 45.4'ten % 48.9'a yükseldiği; buna karşılık F puanından yapılan tercihlerin % 35.34'ten % 23.02'ye düştüğü dikkati çekmektedir.

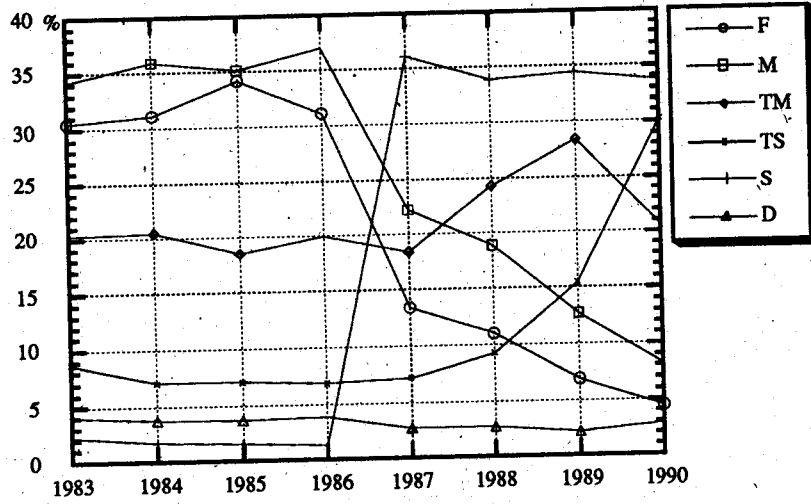
D Grubu

ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan yüksek, sayısal puanı sözel puanından düşük adaylara ait tercihlerin puan türlerine dağılışı Tablo 5 ve Şekil 5'te verilmiştir. Tablo 5 ve Şekil 5 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin; 1987 öncesinde genel olarak % 35.54'ünün M, % 31.73'ünün F, % 19.82'sinin TM, % 7.42'sinin TS, % 3.8'inin D ve % 1.66'sının S puanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 34.55'inin S, % 22.93'ünün TM, % 15.54'ünün TS, % 15.49'unun M, % 8.92'sinin F, % 2.53'ünün de D puanından yapıldığı görülmektedir.

Bu grupta 1987 ve sonrasında genel olarak, öncesine göre, S puanından yapılan tercihlerin % 1.66'dan % 34.55'e, TM puanından yapılan tercihlerin % 19.82'den % 22.93'e, TS puanından yapılan tercihlerin % 7.42'den % 15.54'e yükseldiği; buna karşılık F puanından yapılan tercihlerin % 31.73'ten % 8.92'ye, M puanından yapılan tercihlerin % 35.54'ten % 15.49'a düştüğü dikkati çekmektedir.

Tablo 5: D GRUBU - ÖSS' de Sayısal ve Sözel Puanı Ortalamadan Yüksek, Sayısal Puanı Sözel Puanından Düşük Olan Adaylara Ait Tercihlerin Puan Türlerine Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ									Önce	Sonra
	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990		
F	30.50	31.14	34.16	31.13	13.42	11.03	6.83	4.40	31.73	8.92
M	34.19	35.89	35.13	36.95	22.23	18.84	12.73	8.16	35.54	15.49
TM	20.28	20.50	18.51	19.98	18.44	24.31	28.43	20.55	19.82	22.93
TS	8.74	7.05	7.03	6.86	7.15	9.26	15.41	30.36	7.42	15.54
S	2.19	1.66	1.50	1.28	36.12	33.91	34.45	33.71	1.66	34.55
D	4.07	3.72	3.64	3.77	2.60	2.62	2.11	2.79	3.80	2.53

Şekil 5 : D grubu

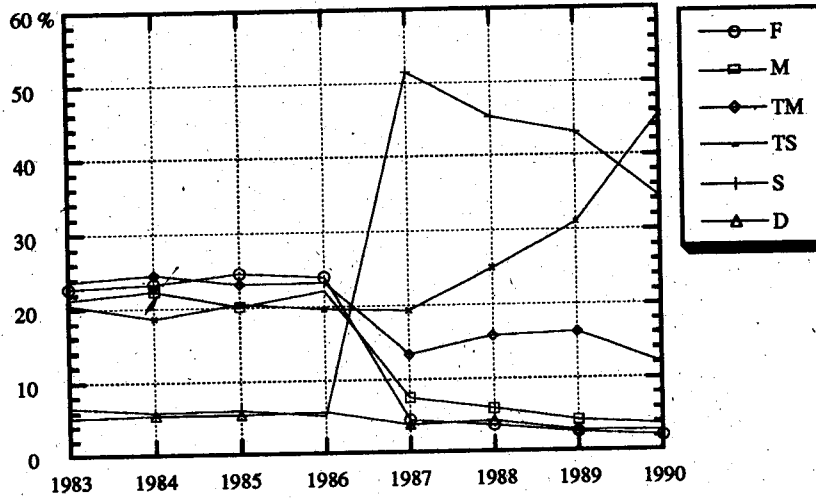
E Grubu

ÖSS'de sayısal puanı ortalamadan düşük, sözel puanı ortalamadan yüksek adaylara ait tercihlerin puan türlerine göre dağılışı Tablo 6 ve Şekil 6'da verilmiştir. Tablo 6 ve Şekil 6 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin, 1987 öncesinde genel olarak % 23.68'inin F, % 23.64'ünün TM, % 21.42'sinin M, % 19.77'sinin TS, % 5.96'sının S ve % 5.49'unun D puanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 43.52'sinin S, % 30.18'inin TS, % 14.22'sinin TM, % 5.35'inin M, % 3.46'sının D ve % 3.23'ünün de F puanından yapıldığı görülmektedir.

Bu grupta 1987 ve sonrasında genel olarak, öncesine göre, S puanından yapılan tercihlerin % 5.96'dan % 43.52'ye ve TS puanından yapılan tercihlerin % 19.77'den % 30.18'e yükseldiği; buna karşılık F puanından yapılan tercihlerin % 23.68'den % 3.23'e, M puanından yapılan tercihlerin % 21.42'den % 5.35'e, TM puanından yapılan tercihlerin % 23.64'ten % 14.22'ye, D puanından yapılan tercihlerin % 5.49'dan % 3.46'ya düştüğü görülmektedir.

Tablo 6: E GRUBU - ÖSS'de Sayısal Puanı Ortalamadan Düşük, Sözel Puanı Ortalamadan Yüksek Olan Adaylara Ait Tercihlerin Puan Türlerine Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	Önce	Sonra
F	22.77	23.29	24.65	24.02	4.56	3.76	2.62	1.99	23.68	3.23
M	21.16	22.29	20.08	22.17	7.50	5.97	4.30	3.64	21.42	5.35
TM	23.64	24.46	23.20	23.26	13.26	15.66	16.13	11.88	23.64	14.22
TS	20.55	18.52	20.41	19.59	19.25	25.01	31.08	45.37	19.77	30.18
S	6.64	5.88	6.16	5.15	51.52	45.24	42.99	34.33	5.96	43.52
D	5.20	5.53	5.46	5.76	3.88	4.32	2.86	2.76	5.49	3.46

Şekil 6: E grubu

F Grubu

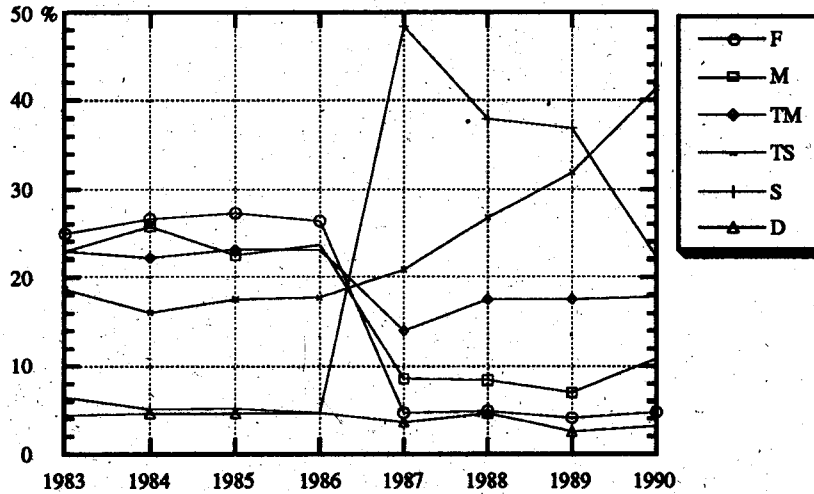
ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan düşük, sayısal puanı sözel puanından düşük adaylara ait tercihlerin puan türlerine dağılışı Tablo 7 ve Şekil 7'de verilmiştir. Tablo 7 ve Şekil 7 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin, 1987 öncesinde genel olarak % 26.23'ünün F, % 23.59'unun M,

% 22.73'ünün TM, % 17.48'inin TS, % 5.37'sinin S ve % 4.57'sinin D puanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 36.31'inin S, % 30.17'sinin TS, % 16.71'inin TM, % 8.75'inin M, % 4.60'ının F ve % 3.45'inin D puanından yapıldığı görülmektedir.

Bu grupta 1987 ve sonrasında genel olarak, öncesine göre, S puanından yapılan tercihlerin % 5.37'den % 36.31'e ve TS puanından yapılan tercihlerin % 17.48'den % 30.17'ye yükseldiği; buna karşılık F puanından yapılan tercihlerin % 26.23'ten % 4.6'ya, M puanından yapılan tercihlerin % 23.59'dan % 8.75'e, TM puanından yapılan tercihlerin % 22.73'ten % 16.71'e düştüğü görülmektedir.

Tablo 7 : F GRUBU - ÖSS'de Sayısal ve Sözel Puanı Ortalamadan Düşük, Sayısal Puanı Sözel Puanından Düşük Olan Adaylara Ait Tercihlerin Puan Türlerine Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	Önce	Sonra
F	24.86	26.54	27.21	26.31	4.68	4.86	4.08	4.76	26.23	4.60
M	22.83	25.60	22.35	23.57	8.62	8.43	7.06	10.88	23.59	8.75
TM	22.82	22.10	23.05	22.96	14.03	17.52	17.48	17.81	22.73	16.71
TS	18.65	16.02	17.52	17.72	20.77	26.69	31.91	41.29	17.48	30.17
S	6.45	5.10	5.23	4.70	48.34	37.87	36.87	22.14	5.37	36.31
D	4.36	4.62	4.61	4.70	3.53	4.60	2.57	3.09	4.57	3.45

Şekil 7: F Grubu

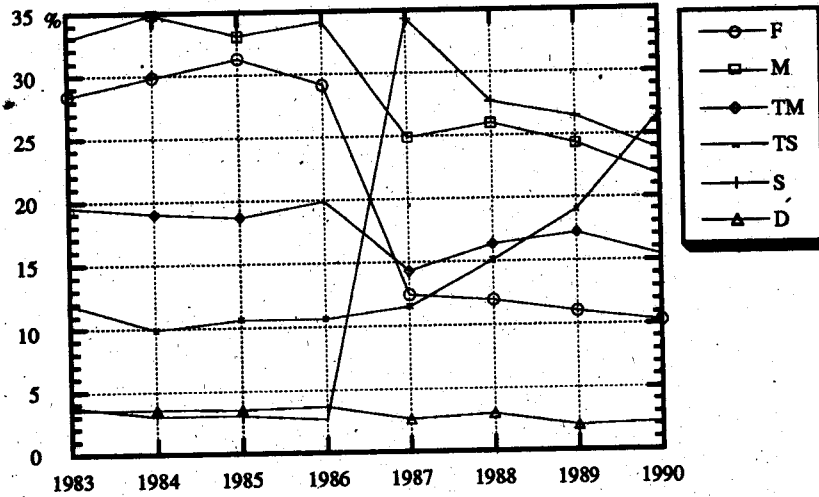
Tüm Adaylara Ait Tercihlerin Puan Türlerine Dağılışı

ÖSS'ye katılan ve geçerli tercihte bulunan tüm adaylara ait tercihlerin puan türlerine dağılışı Tablo 8 ve Şekil 8'de verilmiştir. Tablo 8 ve Şekil 8 incelendiğinde, tercihlerin 1987 öncesinde genel olarak % 33.72'sinin M, % 29.65'inin F, % 19.26'sının TM, % 10.76'sının TS, % 3.51'inin D ve % 3.08'inin S puanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 28.06'sının S, % 24.21'inin M, % 18.06'sının TS, % 15.80'inin TM, % 11.44'ünün F ve % 2.4'ünün de D puanından yapıldığı görülmektedir.

Tüm adaylara ait geçerli tercihlerin puan türlerine dağılışında 1987 ve sonrasında genel olarak, öncesine göre, S puanından yapılan tercihlerin % 3.08'den % 28.06'ya ve TS puanından yapılan tercihlerin % 10.76'dan % 18.06'ya yükseldiği; buna karşılık F puanından yapılan tercihlerin % 29.65'ten % 11.44'e, M puanından yapılan tercihlerin % 33.72'den % 24.21'e, TM puanından yapılan tercihlerin % 19.26'dan % 15.8'e ve D puanından yapılan tercihlerin de % 3.51'den % 2.4'e düştüğü görülmektedir.

Tablo 8 : Tüm Adaylara Ait Tercihlerin Puan Türlerine Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	Önce	Sonra
F	28.39	29.86	31.22	29.13	12.43	11.97	11.08	10.28	29.65	11.44
M	32.88	34.83	33.02	34.13	24.91	25.96	24.33	21.65	33.72	24.21
TM	19.57	18.98	18.65	19.85	14.28	16.33	17.18	15.42	19.26	15.80
TS	11.88	9.88	10.65	10.63	11.52	15.08	18.95	26.69	10.76	18.06
S	3.75	2.97	2.99	2.60	34.29	27.68	26.48	23.77	3.08	28.06
D	3.51	3.46	3.45	3.63	2.54	2.95	1.95	2.16	3.51	2.40

Şekil 8 : Tüm adaylara ait tercihlerin puan türlerine göre dağılışı

Tercihlerin Ana Tercih Alanlarına Göre Dağılışı

Buraya kadar ÖSS başarısına göre tanımlanan aday gruplarında tercihlerin puan türlerine göre dağılışı incelenmiştir. Bir ana tercih alanında birden çok puan türü bulunduğundan, ilgili alandaki puan türleri birleştirilerek aynı gruptaki tercihlerin dağılışı da incelendiğinde ana tercih alanlarındaki değişimleri görmek daha kolay olacaktır. Tercihlerin ana tercih alanlarına göre dağılışı , ÖSS başarısına göre tanımlanan her bir grup için aşağıda sırasıyla verilmiştir.

A Grubu

ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan düşük, sayısal puanı sözel puanından yüksek adaylara ait tercihlerin ana tercih alanlarına dağılışı Tablo 9 ve Şekil 9'da verilmiştir. Tablo 9 ve Şekil 9 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin, 1987 öncesinde genel olarak % 65.17'sinin fen ve mühendislik bilimleri, % 31.77'sinin iktisadi ve sosyal bilimler, % 3.04'ünün yabancı diller alanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 66.06'sının iktisadi ve sosyal bilimler, % 31.9'unun fen ve mühendislik bilimleri, % 2.76'sının yabancı diller alanından yapıldığı görülmektedir.

Bu grupta genel olarak 1987 ve sonrasında, öncesine göre, iktisadi ve sosyal bilimler alanından yapılan tercihlerin % 31.77'den % 66.06'ya yükseldiği; buna karşılık fen ve mühendislik bilimleri alanından yapılan tercihlerin % 65.17'den % 31.9'a düştüğü dikkati çekmektedir.

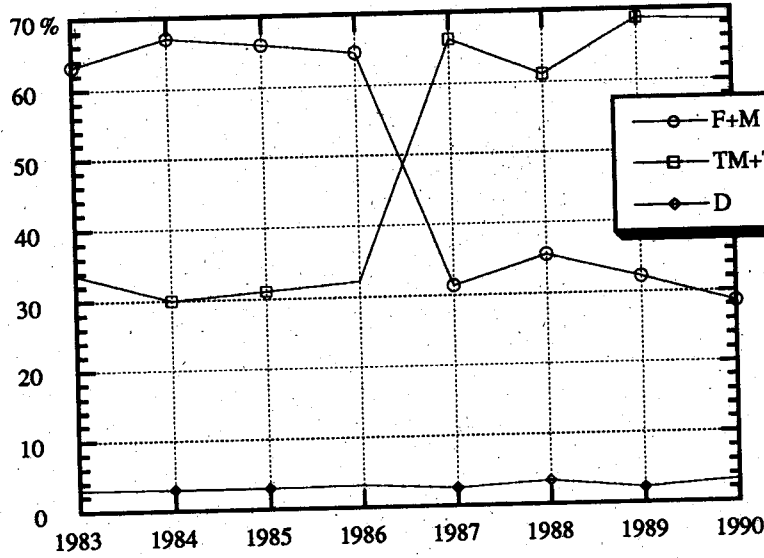
Tablo 9 : A GRUBU - ÖSS'de Sayısal ve Sözel Puanı Ortalamadan Düşük, Sayısal Puanı Sözel Puanından Düşük Olan Adaylara Ait Tercihlerin Tercih Alanlarına Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	Önce	Sonra
F,M*	63.24	66.98	65.86	64.58	31.36	35.52	32.21	28.51	65.17	31.90
TM,**										
TS,	33.70	30.00	31.14	32.22	66.16	61.11	68.66	68.32	31.77	66.06
S										
D***	3.03	3.00	2.97	3.17	2.45	3.35	2.09	3.13	3.04	2.76

* Fen ve mühendislik bilimleri

** İktisadi ve sosyal bilimler

*** Yabancı diller

Şekil 9 : A grubu

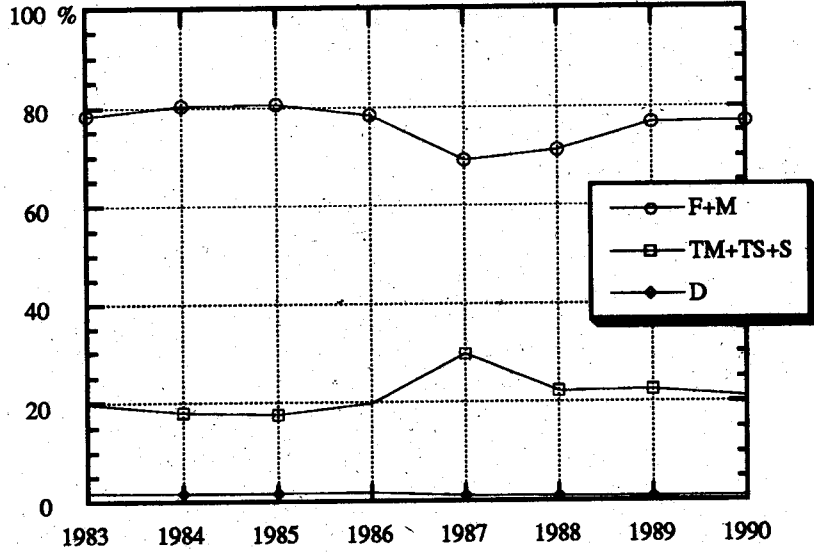
B Grubu

ÖSS'de sayısal puanı ortalamadan yüksek, sözel puanı ortalamadan düşük adaylara ait tercihlerin ana tercih alanlarına dağılışı Tablo 10 ve Şekil 10'da verilmiştir. Tablo 10 ve Şekil 10 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin 1987 öncesinde genel olarak %79.42'sinin fen ve mühendislik bilimleri, %18.83'ünün iktisadi ve sosyal bilimler, %1.72'sinin yabancı diller alanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak %73.48'inin fen ve mühendislik bilimleri, %23.82'sinin iktisadi ve sosyal bilimler, %0.98'inin yabancı diller alanından yapıldığı görülmektedir.

Bu grupta genel olarak 1987 ve sonrasında, öncesine göre, iktisadi ve sosyal bilimler alanından yapılan tercihlerin %18.83'ten %23.82'ye yükseldiği; buna karşılık fen ve mühendislik bilimleri alanından yapılan tercihlerin %79.42'den %73.48'e düştüğü dikkati çekmektedir.

Tablo 10 : B GRUBU - ÖSS'de Sayısal Puanı Ortalamadan Yüksek, Sözel Puanı Ortalamadan Düşük Olan Adaylara Ait Tercihlerin Tercih Alanlarına Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	Önce	Sonra
F+M	78.39	80.34	80.60	78.37	69.17	71.10	76.75	76.88	79.42	73.48
TM, TS, S	19.79	18.01	17.69	19.83	29.65	22.16	22.39	21.10	18.83	23.82
D	1.79	1.62	1.68	1.77	1.15	0.98	0.83	0.98	1.72	0.98

Şekil 10: B grubu

C Grubu

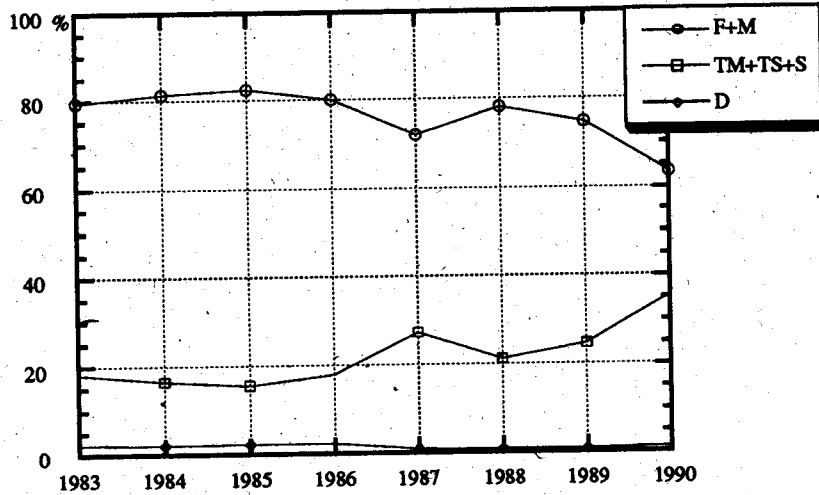
ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan yüksek, sayısal puanı sözel puanından yüksek adaylara ait tercihlerin ana tercih alanlarına dağılışı Tablo 11 ve Şekil 11'de verilmiştir. Tablo 11 ve Şekil 11 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin, 1987 öncesinde genel olarak % 80.74'ünün fen ve mühendislik

bilimleri, % 17.08'inin iktisadi ve sosyal bilimler, % 2.16'sının yabancı diller alanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 71.93'ünün fen ve mühendislik bilimleri, % 27.11'inin iktisadi ve sosyal bilimler, % 0.94'ünün yabancı diller alanından yapıldığı görülmektedir.

Bu grupta genel olarak 1987 ve sonrasında, öncesine göre, iktisadi ve sosyal bilimler alanından yapılan tercihlerin % 17.08'den % 27.11'e yükseldiği, buna karşılık fen ve mühendislik bilimleri alanından yapılan tercihlerin % 80.74'ten % 71.93'e düştüğü dikkati çekmektedir.

Tablo 11: C GRUBU - ÖSS'de Sayısal ve Sözel Puanı Ortalamadan Yüksek, Sayısal Puanı Sözel Puanından Yüksek Olan Adaylara Ait Tercihlerin Tercih Alanlarına Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	Önce	Sonra
F,M	79.49	81.26	82.25	79.96	71.70	77.98	74.70	63.34	80.74	71.93
TM, TS, S	18.16	16.63	15.61	17.90	27.29	21.25	24.53	35.35	17.08	27.11
D	2.33	2.08	2.11	2.11	0.99	0.74	0.74	1.29	2.16	0.94

Şekil 11 : C grubu

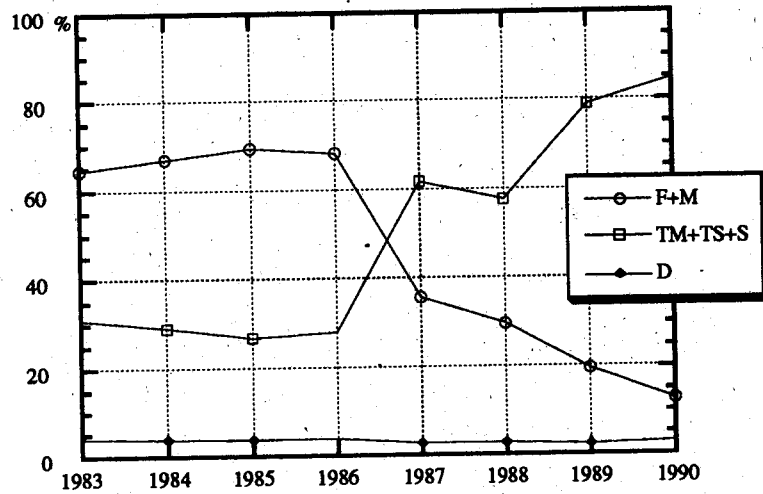
D Grubu

ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan yüksek, sayısal puanı sözel puanından düşük adaylara ait tercihlerin ana tercih alanlarına dağılışı Tablo 12 ve Şekil 12'de verilmiştir. Tablo 12 ve Şekil 12 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin, 1987 öncesinde genel olarak % 67.27'sinin fen ve mühendislik bilimleri, % 28.9'unun iktisadi ve sosyal bilimler, % 3.8'inin yabancı diller alanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 73.15'inin iktisadi ve sosyal bilimler, % 24.41'inin fen ve mühendislik bilimleri, % 2.53'ünün yabancı diller alanından yapıldığı görülmektedir.

Bu grupta genel olarak 1987 ve sonrasında, öncesine göre, iktisadi ve sosyal bilimler alanından yapılan tercihlerin % 28.9'dan % 73.15'e yükseldiği; buna karşılık fen ve mühendislik bilimleri alanından yapılan tercihlerin % 67.27'den % 24.41'e düştüğü dikkati çekmektedir.

Tablo 12 : D GRUBU - ÖSS' de Sayısal ve Sözel Puanı Ortalamadan Yüksek, Sayısal Puanı Sözel Puanından Düşük Olan Adaylara Ait Tercihlerin Tercih Alanlarına Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	Önce	Sonra
F,M	64.69	67.03	69.29	68.08	35.65	29.87	19.56	12.56	67.27	24.41
TM, TS, S	31.21	29.21	27.04	28.12	61.71	67.48	78.79	84.62	28.90	73.15
D	4.07	3.72	3.64	3.77	2.60	2.62	2.11	2.79	3.80	2.53

Şekil 12: D grubu

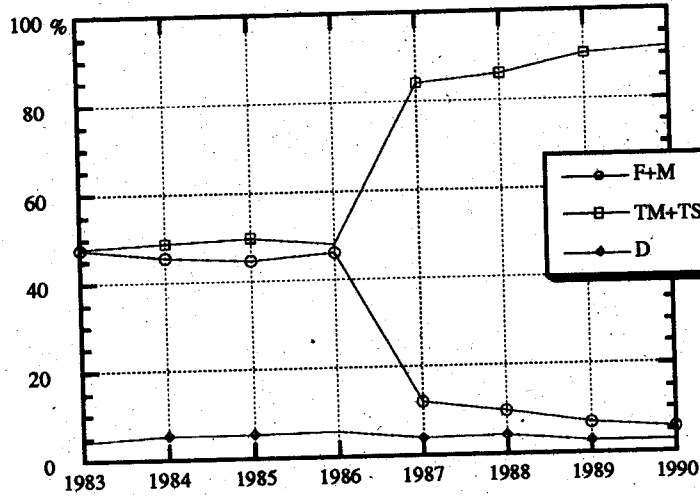
E Grubu

ÖSS'de sayısal puanı ortalamadan düşük, sözel puanı ortalamadan yüksek adaylara ait tercihlerin ana tercih alanlarına dağılışı Tablo 13 ve Şekil 13'te verilmiştir. Tablo 13 ve Şekil 13 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin, 1987 öncesinde genel olarak % 48.65'inin iktisadi ve sosyal bilimler, % 46.08'inin fen ve mühendislik bilimleri, % 5.28'inin yabancı diller alanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 87.93'ünün iktisadi ve sosyal bilimler, % 8.58'inin fen ve mühendislik bilimleri, % 3.46'sının yabancı diller alanından yapıldığı görülmektedir.

Bu grupta genel olarak 1987 ve sonrasında, öncesine göre, iktisadi ve sosyal bilimler alanından yapılan tercihlerin % 48.65'ten % 87.93'e yükseldiği; buna karşılık fen ve mühendislik bilimleri alanından yapılan tercihlerin % 46.08'den % 8.58'e düştüğü dikkati çekmektedir.

Tablo 13: E GRUBU - ÖSS'de Sayısal Puanı Ortalamadan Düşük, Sözel Puanı Ortalamadan Yüksek Olan Adaylara Ait Tercihlerin Tercih Alanlarına Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	Önce	Sonra
	F,M	47.69	45.58	44.73	46.19	12.06	9.73	6.92		
TM, TS, S	47.97	48.86	49.77	48.00	84.03	85.91	90.20	91.58	48.65	87.93
D	4.36	5.53	5.46	5.76	3.88	4.32	2.86	2.76	5.28	3.46

Şekil 13: E grubu

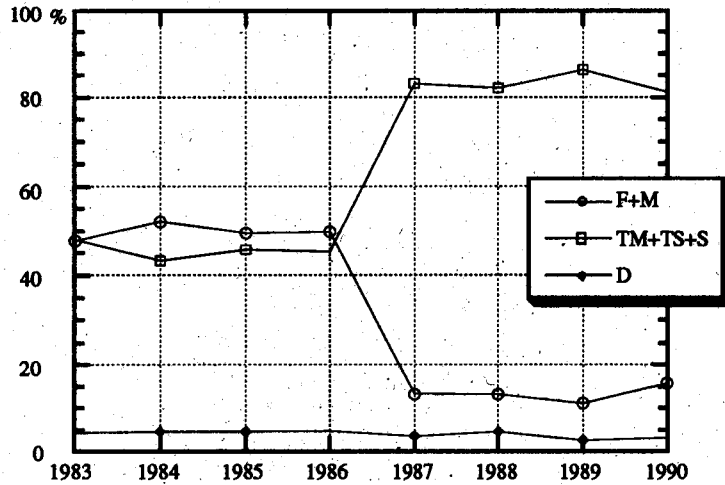
F Grubu

ÖSS'de sayısal ve sözel puanı ortalamadan düşük, sayısal puanı sözel puanından düşük adaylara ait tercihlerin ana tercih alanlarına dağılışı Tablo 14 ve Şekil 14'te verilmiştir. Tablo 14 ve Şekil 14 incelendiğinde, bu gruptaki adaylara ait tercihlerin, 1987 öncesinde genel olarak % 49.82'sinin fen ve mühendislik bilimleri, % 45.59'unun iktisadi ve sosyal bilimler, % 4.57'sinin yabancı diller alanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 83.18'inin iktisadi ve sosyal bilimler, % 13.34'ünün fen ve mühendislik bilimleri, % 3.45'inin yabancı diller alanından yapıldığı görülmektedir.

Bu grupta genel olarak 1987 ve sonrasında, öncesine göre, iktisadi ve sosyal bilimler alanından yapılan tercihlerin % 45.59'dan % 83.18'e yükseldiği; buna karşılık fen ve mühendislik bilimleri alanından yapılan tercihlerin % 49.82'den % 13.34'e düştüğü dikkati çekmektedir.

Tablo 14 : F GRUBU - ÖSS'de Sayısal ve Sözel Puanı Ortalamadan Düşük, Sayısal Puanı Sözel Puanından Düşük Olan Adaylara Ait Tercihlerin Tercih Alanlarına Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	Önce	Sonra
F,M	47.69	52.14	49.56	49.88	13.30	13.29	11.14	15.64	49.82	13.34
TM, TS, S	47.97	43.22	45.80	45.38	83.14	82.08	86.26	81.24	45.59	83.18
D	4.36	4.62	4.61	4.70	3.53	4.60	2.57	3.09	4.57	3.45

Şekil 14: F grubu

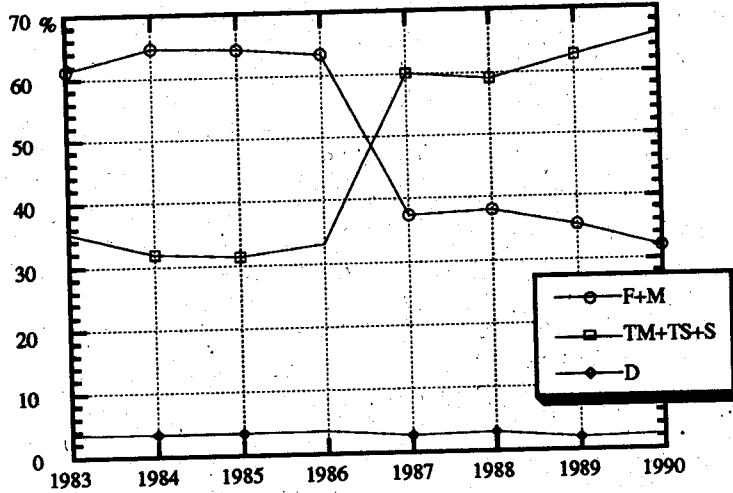
Tüm Adaylara Ait Tercihlerin Ana Tercih Alanlarına Dağılışı

ÖSS'ye katılan ve geçerli tercihte bulunan tüm adaylara ait tercihlerin ana tercih alanlarına dağılışı Tablo 15 ve Şekil 15'te verilmiştir. Tablo 15 ve Şekil 15 incelendiğinde, tercihlerin 1987 öncesinde genel olarak % 63.36'sının fen ve mühendislik bilimleri, % 33.1'inin iktisadi ve sosyal bilimler, % 3.51'inin yabancı diller alanından; 1987 ve sonrasında ise genel olarak % 61.92'sinin iktisadi ve sosyal bilimler, % 35.65'inin fen ve mühendislik bilimleri, % 2.4'ünün de yabancı diller alanından yapıldığı görülmektedir.

Tüm adaylara ait geçerli tercihlerin ana tercih alanlarına dağılışında 1987 ve sonrasında genel olarak, öncesine göre, iktisadi ve sosyal bilimler alanından yapılan tercihlerin % 33.1'den % 61.92'ye yükseldiği; buna karşılık fen ve mühendislik bilimleri alanından yapılan tercihlerin % 63.36'dan % 35.65'e, yabancı diller alanından yapılan tercihlerin % 3.51'den % 2.4'e düştüğü görülmektedir.

Tablo 15 : Tüm Adaylara Ait Tercihlerin Tercih Alanlarına Göre Dağılışı (%)

PUAN TÜRÜ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	Önce	Sonra
F,M	61.27	64.69	64.24	63.26	37.34	37.93	35.41	31.93	63.36	35.65
TM, TS, S	35.20	31.83	31.29	33.08	60.09	59.08	62.61	65.88	33.10	61.92
D	3.51	3.46	3.45	3.63	2.54	2.95	1.95	2.16	3.51	2.40

Şekil 15 : Tüm adaylara ait tercihlerin tercih alanlarına göre dağılışı

Sonuç

Bu araştırmadaki bulgulara genel olarak bakıldığında 1987 ve sonrasında, öncesine göre, ÖYS'ye katılan adayların ÖSS puanlarıyla daha uyumlu tercihler yapmaya başladıkları söylenebilir. ÖSS başarısına dayalı aday gruplarından (Sayısal puanı ortalamadan yüksek, sözel puanı ortalamadan düşük olan adaylar) ile C (Sayısal ve sözel puanı ortalamadan yüksek, sayısal puanı sözel puanından yüksek olan adaylar) grubunun benzer tercih davranışı içinde olduğu; diğer gruplardaki adayların da tercih davranışlarının birbirine benzediği görölmektedir. Diğer yandan, B ve C gruplarında fen ve mühendislik bilimleri alanından yapılan tercihlerin, D ve E gruplarında da iktisadi ve sosyal bilimler alanından yapılan tercihlerin yüksek olması, 1987'de ÖSYS'de yapılan değişiklerle beklenen gelişmenin büyük ölçüde gerçekleşmiş olduğunu göstermektedir.

KAYNAKLAR

- ORAL, Tefvik, Lise Başarı Ölçüleri İle ÖSYS Puanları Arasındaki Uyum. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1985.
- ÖSYM, Yükseköğretim Programlarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemindeki Değişiklikler. Ankara : Meteksan Ltd. ř., 1986.
- ÖSYM, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Kılavuzu, Ankara : Meteksan Ltd. ř., 1991.
- ÖZÇELİK, D. Ali, "Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Geçerlik Araştırması." Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Geçerliğinin Araştırılmasında Kullanılan Yöntemlere İlişkin Bazı Sorunlar. Ankara : ÖSYM - AGB., 1982.
- ÖZÇELİK, D. Ali, "Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Sistemi İle İlgili Bazı Öneriler." Hizmete Özel Rapor, Ankara : ÖSYM, 1986.
- ÜSYM, İki Aşamalı Üniversitelerarası Seçme ve Yerleştirme Sınav Sistemi, Ankara: ÜSYM Yayınları (No. KY-02-80-0001), 1980.